EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Press Release
Vydaný Tajemníkem Soudu

ECHR 370 (2014)
11.12.2014

Zákaz poskytování zdravotní péče porodními asistentkami při domácích porodech v České republice práva rodiček neporušuje

V dnešním rozsudku senátu[1] ve věci Dubská a Krejzová proti České republice (stížnosti č. 28859/11 a 28473/12) Evropský soud pro lidská práva většinovým hlasováním rozhodl, že:

nedošlo k porušení článku 8 (právo na respektování soukromého a rodinného života) Evropské úmluvy o lidských právech.

Věc se týkala zákazu vyplývajícího z českého právního řádu poskytovat zdravotní péči při domácích porodech porodními asistentkami.

Soud vzal v úvahu zejména skutečnost, že na evropské úrovni neexistuje žádná shoda ohledně povolení či zákazu domácích porodů, a že tato otázka rovněž zahrnuje problematiku přidělování finančních zdrojů, například pro zajištění odpovídajícího systému rychlé zdravotnické pomoci při domácích porodech. Vyjádřil názor, že stát disponuje širokou mírou uvážení při úpravě této problematiky. Stěžovatelky navíc ze skutečnosti, že jim mohla být poskytnuta pomoc ze strany lékařského personálu pouze při porodu ve zdravotnickém zařízení, nenesly nepřiměřené břemeno.

Hlavní skutečnosti

Stěžovatelky, Šárka Dubská a Alexandra Krejzová, jsou české státní příslušnice, které se narodily v roce 1985 a 1980 a bydlí v Jilemnici a v Praze (Česká republika). Obě stěžovatelky si přály rodit doma. Podle českého práva lékařský personál nesmí poskytovat pomoc při domácích porodech.

Paní Dubská se v době svého druhého těhotenství v roce 2010 rozhodla, že chce rodit doma vzhledem k její zkušenosti během porodu prvního dítěte v roce 2007 ve zdravotnickém zařízení, kde na ni byl vyvíjen tlak, aby se podrobila lékařským zákrokům, které si nepřála, a bylo jí nařízeno, aby zůstala v porodnici déle, než chtěla. Když se snažila získat podrobnější informace o domácích porodech, bylo jí řečeno, že česká právní úprava neumožňuje veřejným zdravotním pojišťovnám pokrýt výdaje spojené s domácím porodem a že porodní asistentky mohou poskytovat pomoc při porodu pouze v zařízeních, která mají technické vybavení v souladu se zákonem. Paní Dubská posléze porodila své druhé dítě sama doma v květnu 2011. V únoru 2012 český Ústavní soud odmítl její stížnost, ve které namítala, že jí byla upřena možnost porodit doma za asistence lékařského odborníka.

Paní Krejzová porodila své dvě první děti doma v letech 2008 a 2010 za pomoci porodní asistentky bez jakéhokoli povolení ze strany státu. V době, kdy podávala svou stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva, byla těhotná potřetí, avšak porodní asistentku již nalézt nemohla, protože podle nové právní úpravy účinné od 1. dubna 2012 porodním asistentkám hrozilo uložení vysoké pokuty, pokud by poskytly lékařskou pomoc bez příslušného povolení. Stěžovatelka nakonec porodila v květnu 2012 v porodnici vzdálené 140 km od Prahy, která respektovala přání matek během porodu.

1. Ve smyslu článků 43 a 44 Úmluvy nenabyl rozsudek senátu právní moci. Ve lhůtě tří měsíců od vydání rozsudku může účastník řízení v dané věci požádat o to, aby věc byla předána velkému senátu Soudu. Pokud je taková žádost podána, kolegium pěti soudců zváží, zda si věc zaslouží další projednání. V takovém případě velký senát věc projedná a vynese pravomocný rozsudek. Pokud je předání věci odmítnuto, rozsudek senátu se stane pravomocným tentýž den. Jakmile se rozsudek stane pravomocným, je předán Výboru ministrů Rady Evropy, aby dohlédl na jeho vykonání. Další informace o vykonávacím řízení lze najít zde: www.coe.int/t/dghl/monitoring/execution.

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Námitky, řízení a složení Soudu

S odvoláním na článek 8 (právo na respektování soukromého a rodinného života) obě stěžovatelky namítaly, že přejí-li si rodičky asistenci zdravotnického personálu, nemají jinou možnost než porodit ve zdravotnickém zařízení.

Stížnost byla podána k Evropskému soudu pro lidská práva dne 4. května 2011.

Rozsudek byl přijat sedmičlenným senátem, složeným následovně:

Mark **Villiger** (Liechtenštejnsko), *předseda,*
Angelika **Nußberger** (Německo),
Boštjan M. **Zupančič** (Slovinsko),
Ganna **Yudkivska** (Ukrajina),
André **Potocki** (Francie),
Paul **Lemmens** (Belgie),
Aleš **Pejchal** (Česká republika),

a dále Claudia **Westerdiek**, *tajemnice sekce.*

Rozhodnutí Soudu

Článek 8

Soud shledal, že neumožnění stěžovatelkám porodit za přítomnosti porodních asistentek bylo zásahem do jejich soukromého života, a to s ohledem zejména na široké pojetí soukromého života ve smyslu článku 8, který zahrnuje právo na osobní nezávislost a fyzickou a psychologickou integritu. Soud uznal, že zásah měl zákonný podklad vzhledem k tomu, že stěžovatelky mohly předvídat, že asistence lékařského odborníka při domácím porodu nebyla zákonem povolena.

Navíc zásah sledoval legitimní cíl, totiž ochranu zdraví a práv jiných ve smyslu článku 8 Úmluvy. Nebylo možno pochybovat o tom, že příslušná česká právní úprava byla určena k ochraně zdraví a bezpečnosti novorozence během porodu i po něm a že přinejmenším nepřímo i k ochraně zdraví a bezpečnosti rodičky.

K otázce, zda byl zásah nezbytný, Soud především podotkl, že v oblasti domácích porodů, zda je povolit či nikoli a za jakých okolností, neexistuje na evropské úrovni žádná shoda. Věc vyžadovala, aby národní orgány posoudily odborné a vědecké údaje týkající se možného rizika při porodech v porodnicích a doma. Též se dotýkala obecných úvah v rámci sociální a ekonomické politiky státu, včetně přidělení finančních zdrojů umožňujících zřízení adekvátního systému rychlé lékařské pomoci pro domácí porody, jehož důsledkem mohlo být přesunutí prostředků z rozpočtu obecného systému porodnic. S ohledem na tyto úvahy vyjádřil Soud názor, že stát při úpravě této problematiky disponuje širokou mírou uvážení.

Soud připustil, že se česká vláda při porovnávání rozdílných zájmů zaměřila primárně na cíl ochrany nejlepších zájmů dítěte. Nastávající matky ve stejném postavení jako stěžovatelky si mohly vybrat porodnici, ve které své dítě přivedou na svět a kde budou jejich přání lépe respektována, avšak zkušenosti stěžovatelek dokládaly, že respektování přání rodiček nebylo vždy zaručeno.

Většina vědeckých studií zaměřených na bezpečnost domácích porodů uvádí, že při splnění určitých podmínek nevykazují domácí porody ve srovnání s porody ve zdravotnických zařízeních zvýšené riziko. Takové podmínky zejména předpokládají, že domácí porody proběhnou pouze u nízkorizikových těhotenství a že při nich musí být přítomny porodní asistentky. Situace v České republice, kde zdravotní personál péči budoucím matkám při domácích porodech poskytovat nemůže a kde neexistuje dostupná speciální rychlá lékařská pomoc, ve skutečnosti rizika týkající se života a zdraví rodičky a novorozence zvyšuje. Avšak Soud též přihlédl na argument české vlády, že i

když se zdá být těhotenství bez zvláštních komplikací, mohou nastat neočekávané problémy vyžadující specializovaný lékařský zásah, který je dostupný pouze ve zdravotnickém zařízení. S ohledem na tyto okolnosti Soud rozhodl, že nastávající matky, včetně stěžovatelek, nebyly nuceny nést neúměrné a nadměrné břemeno.

Soud zároveň zdůraznil, že by české orgány měly příslušná legislativní ustanovení průběžně revidovat s ohledem na vývoj v oblasti lékařství, vědy a práva.

Soud nakonec většinou hlasů rozhodl, že k porušení článku 8 nedošlo.

Rozdílná stanoviska

Soudci Villiger a Yudkivska vyjádřili svá souhlasná stanoviska. Soudce Lemmens vyjádřil své nesouhlasné stanovisko. Tato stanoviska jsou připojena k rozsudku.

Rozsudek je dostupný pouze v angličtině.

Tato tisková zpráva je dokument vydaný kanceláří Soudu. Není pro Soud závazný. Rozhodnutí, rozsudky a další informace o Soudu lze získat na www.echr.coe.int. Chcete-li dostávat tiskové zprávy Soudu pravidelně, zapište se prosím k jejich odběru zde: www.echr.coe.int/RSS/en nebo sledujte Soud na Twitteru @ECHRpress.

Kontakt na tiskové oddělení
echrpress@echr.coe.int | tel.: +33 3 90 21 42 08

Nina Salomon (tel: + 33 3 90 21 49 79)
Tracey Turner-Tretz (tel: + 33 3 88 41 35 30)
Céline Menu-Lange (tel: + 33 3 90 21 58 77)
Denis Lambert (tel: + 33 3 90 21 41 09)

Evropský soud pro lidská práva byl založen ve Štrasburku členskými státy Rady Evropy v roce 1959, aby projednával stížnosti na údajná porušení Evropské úmluvy pro lidská práva z roku 1950.